

דו"ח הוועדה להערכת איכות של התוכניות
להוראת החינוך המיוחד

**מכללת סכנין – מכללה אקדמית להכשרת עובדי
הוראה**

2022

תשפ"ב

תוכן עניינים

3	פרק 1 : רקע.....
4	פרק 2 : תהליכי העבודה של הוועדה .....
5	פרק 3 : הערכת האיכות של תוכנית הלימודים להוראת חינוך מיוחד במכללת סכנין – המכללה האקדמית להכשרת עובדי הוראה.....
5	3.1 הנהלה ומבנה המכללה.....
6	3.2 סגל התוכנית.....
7	3.3 תוכנית הלימודים .....
9	3.4 הכשרה מעשית.....
9	3.5 סטודנטיות ובוגרות .....
10	3.6 תשתיות.....
11	3.7 מחקר.....
13	פרק 4 : סיכום והמלצות .....

נספחים :

17	נספח 1 :סדר יום הביקור.....
----	-----------------------------

פרק 1 : רקע

בהתאם להחלטתה להעריך את תוכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום החינוך מיוחד, מינתה המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא :

- פרופ' טלי היימן, האוניברסיטה הפתוחה, יו"ר
- פרופ' תומס גומפל, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית
- פרופ' חפציבה ליפשיץ, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' סיגל עדן, הפקולטה לחינוך אוניברסיטת בר אילן
- ד"ר היידי פלביאן, בית הספר לחינוך, המכללה האקדמית אחוה
- ד"ר גלעדה אבישר, המכללה האקדמית בית ברל

הגב' קרן חרושצ'וב ריכזה את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה. עם תחילת עבודת הוועדה במאי 2022 פרופ' חפציבה ליפשיץ הודיעה על פרישתה מהרכב הוועדה מסיבות אישיות ולא השתתפה במרבית ביקורי הוועדה ובכתיבת הדוחות. במסגרת עבודתה התבקשה הוועדה :

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום חינוך מיוחד ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתוכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מפברואר 2022.

פרק 2 : תהליכי העבודה של הוועדה

בשל משבר הקורונה התקיימה חלק מעבודת הוועדה באופן מקוון. הוועדה התכנסה לראשונה ב- 20.3.2022. בישיבתה דנה הוועדה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ובמכללות האקדמיות לחינוך בפרט.

במסגרת פעילותה קיימה הוועדה ביקורים בכל המכללות האקדמיות לחינוך אשר מוסמכות להעניק תארים בתחום הוראת חינוך מיוחד. הביקורים התקיימו בין החודשים מאי 2022 וינואר 2023. במהלך החודשים מאי עד יולי 2022, נערכו הביקורים במכללות הבאות: אורנים - המכללה האקדמית לחינוך, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאומנויות, האקדמית גורדון - המכללה לחינוך, המכללה האקדמית אחוה, המרכז האקדמי לוינסקי וינגייט, המכללה האקדמית בית ברל, האקדמית חמדת, המכללה האקדמית הערבית לחינוך בישראל - חיפה, המכללה האקדמית לחינוך תלפיות, אלקאסמי - מכללה אקדמית לחינוך.

במהלך החודשים נובמבר עד ינואר 2023, נערכו הביקורים במכללות הבאות: המכללה לחינוך על שם קיי, המכללה האקדמית לחינוך גבעת וושינגטון, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין, מכללת סכנין, מכללה ירושלים, המכללה האקדמית תל-חי - הקמפוס לחדשנות בחינוך ובהוראה בקצרין (לשעבר "המכללה האקדמית אוהלו בקצרין"), המכללה האקדמית הרצוג, מכללת שאנן - האקדמיה הדתית לחינוך, מכללת אמונה - אפרתה, אורות ישראל - מכללה אקדמית לחינוך. במהלך הביקורים נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסד, עם הנהלת התוכנית, עם הסגל, ועם סטודנטים ובוגרים.

בשל המספר הרב של המוסדות המקיימים תוכניות לימודים בתחום זה, התפצלה הוועדה לשני צוותים; כל צוות ביצע הערכת איכות בכעשרה מתוך עשרים המוסדות שבבדיקה. כמו כן, עבודת הוועדה התחלקה כך שבכל מוסד ביקרו בין שניים לארבעה חברי ועדה.

דו"ח זה עוסק בחוג לחינוך מיוחד במכללת סכנין - מכללה אקדמית להכשרת עובדי הוראה [בהמשך הדוח - סכנין]. ביקור הוועדה במכללה התקיים בתאריך 1.08.12.2022¹

ביקור במכללת סכנין, השתתפו מבין חברי הוועדה: פרופ' טלי היימן, פרופ' תומס גומפל, וד"ר היידי פלביאן.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולתוכנית לחינוך מיוחד על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

---

¹ סדר היום של הביקור מצורף כנספח 2 לדו"ח זה.

פרק 3 : הערכת האיכות של תוכנית הלימודים להוראת חינוך מיוחד במכללת סכנין – המכללה האקדמית להכשרת עובדי

הוראה

דו"ח זה מתייחס למצב הקיים בעת ביקור הוועדה במוסד ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. דו"ח זה מתעד את המסקנות אליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות בהתבסס על המסמכים אשר נמסרו על ידי המוסד, מידע שהתווסף במהלך השיחות במוסד, דיונים והבחנות של הוועדה ומידע אשר זמין לוועדה.

3.1 הנהלה ומבנה המכללה

מכללת סכנין – המכללה האקדמית להכשרת עובדי הוראה, שמה לעצמה כמטרת-על את המצוינות ושוויון ההזדמנויות. בעיני הנהלת המכללה, שני התחומים שלובים זה בזה הן בתוכניות הלימודים והן בתרבות המכללה.

במהלך הכנת דוח ההערכה העצמית, המכללה הבחינה בצורך לקדם את תחומי המחקר והפיתוח, ויציאה של מרצים לכנסים בינלאומיים תוך כדי הדגשת מחויבות האקדמיה בקהילה. כחלק מהפריצה למודעות הבינלאומית, שודרג אתר המכללה כך שיהיה זמין בשלוש שפות: ערבית, עברית ואנגלית. כמו כן, בשיחה עם הנהלת המכללה הוועדה למדה שנבנתה במכללה תוכנית לחיזוק המחקר. בעקבות התוכנית, הוקצה תקציב ספציפי למחקרים, השתתפות בכנסים ופרסומים.

כדי לחזק את הסגל מבחינה אקדמית, המכללה מגייסת מרצים חוקרים ופרופסורים. בנוסף, המכללה פועלת לעידוד המרצים לשימוש בתחומי התקשוב והמחשוב. בהתאם, מחשבים משודרגים משולבים בכל עמדות ההרצאה והעבודה. התהליך החל בעקבות מגפת הקורונה ומקבל תאוצה היום.

על מנת לקשר בין טכנולוגיה לפדגוגיה הקימו במכללה מעבדת "תלת-ממד". במעבדה זו מתבצעת אינטגרציה בין הנלמד בקורסים התיאורטיים לבין דרכי היישום להוראה בפועל. כמו כן, המכללה שמה לה כמטרה לדאוג לכל סטודנט להוראה ולקדם אותם על שיהיו מורים טובים ככל האפשר. לכן, תוכניות הלימודים עוברות עדכונים, וראשי החוגים בודקים באופן ממוקד את כל הסילבוסים של המרצים עליהם הם אחראים. דרכי ההערכה גם הן נבדקות באופן קבוע, וכל סטודנט זוכה לליווי.

לדברי הנהלת המכללה, אוכלוסיית הסטודנטים מורכבת בעיקר מנשים צעירות שחלקן אף נשואות. לאחר סיום הלימודים, גם אם הנשים לא עובדות, המכללה גאה בכך שהן לכל הפחות אימהות משכילות המקדמות שינוי חברתי. בנוסף לכך, המכללה מנסה לעודד גם את הגברים להגיע ללמוד הוראה.

במקביל לתוכניות ההכשרה הרגילות והחינוך המיוחד, יש במכללה שלוש תוכניות לתואר שני בהוראת מתמטיקה, מדעי המחשב ואנגלית. בנוסף, יש יחידה גדולה ומשמעותית של הכניסה להוראה. היחידה עובדת בשיתוף עם ישובים רבים מהסביבה על מנת לתמוך במורים בראשית דרכם. ביחידה זו תומכים בעיקר בקשיים של חרדה וחוסן עמם נתקלים המורים החדשים. כמו כן, במסגרת התואר השני לומדים מודלים מחו"ל ובודקים איך ניתן ליישם אותם בארץ. בדרך זו יוצרים קשרים בינלאומיים מצד אחד,

אך גם דואגים לקדם את הכשרת המורים בארץ בהתאם למקובל במדינות אחרות. במכללה מובילים גם את פרויקט החממה בו שותפים מורים חדשים, מורים מתחילים ומורים ותיקים. עתה מתחילים גם שילוב של מורים דוברי ערבית בבתי ספר יהודים. כמו כן, במרכז הסימולציה משלבים גם סדנאות. תוכנית רג"ב (ראש גדול בהוראה) פעילה במכללה באופן משמעותי ולומדים בה בין 40-45 סטודנטים בכל המוסד (כ-15 בכל שנתון), 2 מהם בחינוך המיוחד. מספרים אלו הם מעל הממוצע של הלומדים בתוכנית רג"ב במכללות אחרות בארץ.

תהליך ההערכה העצמית בוצע בשיתוף בין ראש החוג, המרצים והמדריכים הפדגוגים. במהלך התהליך גם הוצגו המסקנות של אנשי הצוות להנהלה ובעקבותיהן נעשו פעולות לקידום שינויים (כפי שפורט לעיל). השינויים העיקריים כללו את קידום נושא המחקר והפרסומים הבינלאומיים. בנוסף, המכללה הבחינה בירידה של מספר הסטודנטים הנרשמים לחינוך המיוחד והחלה בתהליכי שיווק שונים על מנת להגדיל את מספר הסטודנטים.

המלצות הכרחיות:

- על ההנהלה לקדם תהליכי מחקר ופרסום בקרב כלל המרצים במכללה.

המלצות רצויות:

- יש לפתח דרכים לשילוב הבוגרות בהוראה, גם לאחר שנישאו.
- מומלץ לפתח תהליכי מחקר משותפים במסגרת הקשרים עם מוסדות בחו"ל.
- מומלץ לפתח תוכניות הדרכה עבור מרצים המעוניינים להתקדם בתחום המחקרי.

3.2 סגל התוכנית

מצבת אנשי הסגל של התוכנית השתנתה מעט מאז הקמתה: מן הנתונים הקיימים הבינה הוועדה כי המכללה כמעט ולא גייסה אנשי סגל חדשים אלא אם היה צורך ספציפי ולא נראה שיש גיוס סגל ממוקד. לפי ראש החוג, המכללה מעודדת מרצים לעסוק במחקר ופרסום על מנת לקדם אותם, אך יש קושי אובייקטיבי לעסוק במחקר, בגלל היקפי המשרה ומספר שעות ההוראה. עם זאת, ועדת מחקר שאחראית על חלוקת תקציב למחקר, ואפילו מאפשרת הפחתת שעות הוראה עבור מחקר. בביקור נטען שראשי התוכניות מלווים את המרצים במהלך הקידום, אך לא צויין כיצד ליווי זה מתבצע בפועל.

בשיחות עם הסגל הבינה הוועדה שבתקופת הקורונה הוצעו להם קורסים לשיפור ההוראה, ובין היתר, קורס ריענון בכתיבה מדעית.

ישנו שיתוף פעולה מלא בין המרצים למדריכים הפדגוגיים, בעיקר משום שרובם גם מלמדים וגם עוסקים בהדרכה. נשמע שמדובר בבחירה של הסגל לשמש גם כמרצים וגם כמדריכים ולא בדרישה של הנהלת המוסד.

נוסף על כך, מרצים מהחוג מלמדים היום מרצים מחוגים אחרים את נושא השילוב וההכלה, ועתה נבנית השתלמות שהם ילמדו בנושא.

לצד זאת, נראה כי חלק מאנשי הסגל מלמדים קורסים בנושאים שאינם בתחום התמחותם, דבר הפוגע באיכות הלימודים ובהוראה.

המלצות הכרחיות:

- יש לגייס אנשי סגל בחינוך מיוחד, אשר תחום התמחותם תואם לנושאי ההוראה.
- על ראש התכנית לחינוך מיוחד לבנות תכנית אסטרטגית רב שנתית לשילוב מרצים חדשים בתכנית, על מנת להתארגן לעתיד
- על המכללה לבנות תוכנית אסטרטגית מסודרת לעידוד מחקר ופרסום בקרב הסגל האקדמי.
- על המכללה לבנות תוכנית מערכתית לקידום ההכלה של סטודנטים ומרצים בעלי צרכים מיוחדים.

המלצות רצויות:

- על שיתוף הפעולה בין המרצים למדריכים הפדגוגים לבוא לידי ביטוי גם בסילבוסים ובתהליכי ההוראה.

3.3 תוכנית הלימודים

קורסי ההתמחות בתוכנית הלימודים מתמקדים בלקויות למידה, ואין חטיבות ספציפיות. בעבר הציעו לסטודנטים חטיבה בנושא "חינוך מיוחד – חושים ושפה" אך החטיבה נסגרה מחוסר עניין של הסטודנטים. קורסי לקויות למידה מתייחסים למכלול הלקויות וההוראות המותאמות, אך יש לציין שלקויות מורכבות לא נכללות בהוראת תחום זה, והדבר חסר.

בשנים האחרונות יש ירידה במספר הסטודנטים הנרשמים לתכנית, ומאלה שכן נרשמים, רובם מתעניינים בעיקר בתחום לקויות הלמידה. לכן הם משלבים קורסים בנושאים אחרים בתוכנית אבל לא כחטיבה.

הקורסים המוצעים בשנה א' הם קורסים כלליים ומבוא לחינוך מיוחד. כמו כן, ישנו קורס של הכרת מסגרות חינוך מיוחד בשילוב סיורים. בשנה ב' מתחילה התנסות מעשית של יום בשבוע בכיתות מקדמות. בשנה ג' מתנסים בבתי הספר לחינוך מיוחד במסגרת אקדמיה כיתה, ומתמקדים בלקויות מורכבות: מש"ה, אוטיזם, בעיות התנהגות, במשך יומיים בשבוע. הסטודנטים לא מתנסים יותר בלקויות למידה, למרות שבשטח קיים מחסור בצוותי הוראה עם ניסיון בתחום זה.

בתקופת הקורונה התאימה המכללה את הקורסים למצב, ובמיוחד את הקורס של טכנולוגיות בהוראה. בחלק מהקורסים משלבים גם את מרכז הסימולציה כחלק מתהליך הלמידה.

סטודנטיות העידו לטובה על הקורסים בדיקטיקה, טכנו-פדגוגיה, והוראה מותאמת, וציינו שקורסים נוספים בפסיכולוגיה יוכלו לתרום עוד להכשרתם. כמו כן, הסטודנטיות טענו שקורסים כמו מוזיקה, אומנות או תרפיה יוכלו לתרום להן בהתמודדות עם לקויות קשות. יש לציין שהסטודנטיות שהועדה פגשה עוד לא היו בקורסים במרכז הסימולציה או המעבדה האור-קולית, ולכן לא יכלו להעיד על טיבם.

הוועדה מצאה שחסרים קורסים תיאורטיים בכל הקשור ללקויות קשות, בעיות התנהגות ובעיות רגשיות. זאת במיוחד לאור העובדה שהסטודנטים מתנסים בשטח עם אוכלוסיות אלה. כמו כן, יש לשים לב לכך שהסילבוסים אינם אחידים מבחינת מבנה וכתובה. במסגרת השינוי, יש לעדכן גם את המקורות שבהם נעשה שימוש.

בכל הנוגע לציוני הסטודנטים, הוועדה התרשמה שהציונים במכללה גבוהים באופן חריג. כמו כן, אין אחידות בכתובת הסילבוסים וקורות החיים, וקיים קושי משמעותי בשפה העברית. הוועדה ממליצה לשלב יותר קורסים והרצאות בשפה העברית אם רוצים שבוגרי התוכנית ישתלבו בבתי ספר דוברי עברית.

נוסף על כך, כדי לשפר את התוכנית מומלץ לפעול לפיתוח ופתיחה של תוכניות / חטיבות התמחות נוספות.

המלצות הכרחיות:

- יש לפעול להתאמת תהליכי ההכשרה והאוכלוסיות איתם מתנסים הסטודנטים לצרכי השטח.
- על המכללה לשלב את הסטודנטים יותר במרכז הסימולציות ובחדר האורקולי במהלך כל שנות הלימוד.
- על סגל התכנית לאחד את כתיבת הסילבוסים ולעדכן המקורות.
- על המכללה לבדוק מדוע ישנה התפלגות ציונים גבוהים במיוחד ולפעול לשנות זאת.
- יש לשפר את מיומנויות הלמידה והתקשורת בשפה העברית, במיוחד לאור העובדה שחלק מהבוגרים משתלבים בבתי ספר דוברי עברית.
- יש להוסיף קורסים תיאורטיים בתחומי הלקויות הקשות ובעיות רגשיות.
- יש להוסיף קורסים בנושא של התמודדות עם קשיי התנהגות.
- יש לפתח תוכניות שיתאימו גם לסטודנטים שלא לומדים במסגרת תוכנית רג"ב.
- על המכללה לשקול לשלב קורס והתנסות של עבודה עם ההורים ועבודת צוות עם ההורים.

המלצות רצויות:

- יש לשקול לפתח קורסים בנושא של הכלה והשתלבות.
- להוסיף קורסים בנושא של PLC (Professional Learning Communities), בנושא חשיבה יצירתית, רב תרבותית, ליווי קבוצות קטנות בעבודה המעשית ובהדרכה מעשית, מרחבי למידה מעניינים, קורס על צוות רב מקצועי ופרא רפואי.
- מומלץ לשלב קורס או תכנים בנושא רגשי חברתי SEL.
- כדאי לאפשר התמחויות והתנסויות החל מהשנה הראשונה.
- מומלץ לפתח קורסים שחושפים את הסטודנטים לתחומי הטיפול השונים.

3.4 הכשרה מעשית

במהלך הביקור במוסד, הוועדה נפגשה עם אנשי סגל ולטענתם, להכשרה המעשית בוחרים בתי ספר איכותיים עם מורים איכותיים, המעוניינים להכשיר את הדור הבא. בשיקולי השיבוץ מתייחסים לקרבה הפיזית של בית הספר למכללה. בחוג לחינוך מיוחד בסכנין פועלת תוכנית "אקדמיה כיתה". בפגישות נאמר לוועדה שכאשר יש סטודנטים שאינם מתאימים לעבודה מעשית בהוראה, מספר אנשי צוות והדרכה צופים בסטודנט בשטח מספר פעמים. מי שנכשל זכאי ללמוד שוב "התנסות מעשית" במשך שנה שלמה. יחד עם זאת העבודה המעשית היא רק בשנה ג', והסטודנטים ציינו שחשיפה זו מצומצמת מדי. בנוסף, הסטודנטיות התייחסו לכך שחלק מתכני הלימוד אינם מותאמים לתלמידי החינוך המיוחד. כך לדוגמה, הוראת המתמטיקה אינה נלמדת עם התאמות לחינוך המיוחד.

המלצות הכרחיות:

- על המכללה להגדיר קריטריונים ל"בתי ספר איכותיים" איתם עובדים ובמקביל למצוא דרכים לשפר את בתי הספר הנחשבים "פחות איכותיים".
- יש לפתח מחוון ברור לפיו ידעו הסטודנטים כיצד מעריכים אותם ומה המשמעות של "אי התאמה".
- במסגרת ההתנסות המעשית יש לשלב את הנלמד בקורסים העיוניים על מנת ליצור קשר בין התיאוריה לפרקטיקה.
- יש להתאים את תכני הלימוד לאוכלוסיית החינוך המיוחד.
- יש לשלב דרכי הוראה חדשניות בכל מסגרות החינוך המיוחד.

המלצות רצויות:

- על ראשי התכנית לפתח רציונל מובנה, המבוסס על קורסי הלימוד המכללה, בנוגע לתהליך ההכשרה המעשית: באיזו מסגרת הוראה ועם אילו לקויות מתנסים בכל שנת לימוד וכן הלאה.
- מומלץ לשלב מרצים בתהליכי הצפייה בשטח על מנת שיוכלו במהלך ההוראה לקשר לצרכים בבתי הספר לחינוך מיוחד.

3.5 סטודנטיות ובוגרות

הוועדה התרשמה כי חוויות הלמידה של הסטודנטיות חיוביות. הן ציינו את היחס האישי והאוירה נעימה במכללה, וכן את הסבלנות וזמינות המרצים והמדריכים פדגוגיים לייעוץ ותמיכה. העובדה שהמדריכים הפדגוגים הם גם מרצים, עזרה בקבלת יותר תמיכה והיכרות עם הסטודנטיות, יחד עם זאת השפה העברית של הסטודנטיות הייתה רצוצה, וחלק מהסטודנטים התקשו להביע את עצמם. הסטודנטיות הביעו שביעות רצון מיומיים של עבודה מעשית בבית הספר (בשנה ג'), ומעוניינות כבר בשנה ב' להשתלב בעבודה מעשית בבתי הספר. הבוגרות ציינו שהעבודה המעשית הייתה חסרה, והייתה יכולה לסייע להן לקבל החלטה אם תוכנית הלימודים מתאימה להן או לא בשלב מוקדם יותר.

בנוסף, הסטודנטיות ציינו שהיו בחדר הסימולציה רק בשנה ג', וכי לא היו בחדר האורקולי. כמו כן ציינו שחסרים להם קורסים בנושאי האומנויות, תרפיות, מוזיקה ופסיכולוגיה התפתחותית. במכללה אין מנגנון מסודר לקשר עם הבוגרות. חלקן ממשיכות לתואר טיפולי מבוסס על החינוך המיוחד (ביבליותרפיה, טיפול באומנויות וכו'), או לתואר שני בלקויות למידה במכללה. הבוגרות ציינו שחלקן הוזמנו על ידי המכללה לסדנה לפיתוח מקצועי.

כמו כן, הסטודנטיות הדגישו את הצורך בחיזוק הקשר בין תכני הלימוד הכלליים והתאמתם לאוכלוסיית החינוך המיוחד, דוגמת התאמת הוראת המתמטיקה לתלמידי החינוך המיוחד. סטודנטים עם קשיים או מוגבלויות תיארו שתמיד הייתה עבורם נגישות מצד הסגל, והם קיבלו תמיכה מהמכללה ומהסטודנטים. במכללה ישנו מרכז לסטודנטים עם לקויות למידה, וגם זה מבורך. לעומת זאת, סטודנטיות ציינו כי לא פעם, לאחר נישואין או לידה, הסטודנטיות נדרשות להישאר בבית והן נושרות מהלימודים.

יחד עם חווית הלמידה החיובית והמכילה של הסטודנטים והבוגרים, הוועדה מבקשת לציין כי התרשמה לשלילה מיכולת הביטוי הירודה של הסטודנטיות והבוגרות בשפה העברית.

המלצות הכרחיות:

- יש לחזק את הקשר בין הקורסים התיאורטיים לצרכים בשטח.
- יש לחזק את מיומנויות התקשורת של הסטודנטים בשפה העברית, במיוחד לאור העובדה שחלקם משתלבים בבתי ספר דוברי עברית.
- יש לבדוק בקפדנות את תכנית הלימודים ולבחון היכן ניתן לשלב קורסים בנושאי האומנויות, תרפיות, מוזיקה ופסיכולוגיה התפתחותית.
- על המכללה לדאוג ליצור מנגנון מסודר לקשר עם בוגרים.
- יש לדאוג שהסטודנטים שלומדים בתוכנית רג"ב יהיו מעורבים בקהילות מהן הם באים ולא רק במסגרת המכללה.

המלצות רצויות:

- מומלץ לתכנן דרכי תמיכה בסטודנטיות לאחר לידה על מנת שלא יעזבו את הלימודים.
- כדאי לתכנן מפגשים הן בחדר הסימולציות והן בחדר האורקולי לאורך כל תקופת הלימודים.

3.6 תשתיות

בכל הנוגע לתשתיות דיגיטליות: למכללה יש אתר אשר נותן מידע בשלוש שפות (ערבית, עברית ואנגלית).

התשתיות הפיזיות במכללה עוברות שדרוג. במכללה שודרגו עמדות המחשבים ותשתיות הטכנולוגיה, וכיתות הלימוד ואולם הכנסים מיועדים לעבור שיפוץ גם הם. למרצים עמדות מחשב ומקום בו הם יכולים להיפגש עם הסטודנטים באופן אישי.

התשתיות הקיימות במכללה כוללות מעבדת תלת-ממד למציאות מדומה בתחום החינוכי-פדגוגי; מרכז סימולציה אשר נותן מענה לקשר בין טכנולוגיה ופדגוגיה; מעבדה קוגניטיבית ומכשיר מעקב לתנועות עיניים אשר נותנים מענה לתחום הקריאה, העיבוד הרגשי, תפקודי השפה והחשיבה. מעבדות אלה מתאימות להכשרת מורים בתחום החינוך המיוחד.

הספרייה מרווחת מאוד ומאורגנת ללמידה עצמית. החומרים בה זמינים בשלוש השפות – ערבית, עברית ואנגלית.

בנוסף לכך, קיים במכללה מרכז אבחון לסטודנטים ולילדים מהסביבה.

המלצות הכרחיות:

- חשוב לאפשר לכלל הסטודנטים, בכל שנות הלימוד, להתנסות במרכז הטכנולוגיה החדשנית.
- כדאי לשלב את השימוש בטכנולוגיות הרבות בכל הקורסים הנלמדים.

המלצות רצויות:

- מומלץ לשלב את מרכז האבחון כחלק מתהליכי בניית תוכניות הלימודים האינדיבידואליות לתלמידים בבתי הספר.

3.7 מחקר

נשיא המכללה ציין בפני הוועדה שמחקר אקדמי הינו אחת המטרות המרכזיות בפעילות המכללה. למרות שלמכללה אין תקציב למחקר, הנשיא החליט להקים במכללה קרן ייעודית אשר תיתן מענה להצעות מחקר, כנסים בינלאומיים, סיוע להגשת מענקי מחקר ופרסומים בכתבי עת בינלאומיים מובילים. ועדת המחקר במכללה אחראית על חלוקת התקציב ועל הפחתת שעות הוראה עבור מחקר. על מנת לקדם את העבודה המחקרית, יש במכללה חממה למורים מתחילים. ניתנת הדרכה מחוקרים בכירים, ובמכללה מעודדים מחקר ושותפויות בתוך היחידה.

כמו כן, הוקמה יחידה לשיתוף בינלאומי בכל תחומי המחקר והתקצוב לפרויקטים שונים. המכללה הגישה תוכניות לפעילות במסגרת ארסמוס פלוס, הצעות משותפות עם חוקרים למחקר במסגרת האיחוד האירופי. רשות המחקר מעודדת הגשת מחקרים ל-ISF, למכון מופת, ולאקדמיה ללשון ערבית. המכללה זכתה במענק מחקר משותף יחד עם מרוקו וטורקיה בנושא קיימות השכלה, ובנושא שפה. המכללה גם זכתה בהפעלת קורס בנושא מוגבלות שכלית ומענק קרן שלם.

עם זאת, הסגל טוען שיש קושי בעיסוק במחקר בגלל היקפי המשרה ומספר שעות ההוראה, אך משתדלים לעמוד בכך.

על אף שיש במכללה קרן לתמיכה במחקר, לדעת חברי הסגל אין זה מספיק. חברי הוועדה סבורים שנחוצה גם תמיכה בייעוץ מתודולוגי ועידוד מחקרים משותפים.

המלצות הכרחיות:

- על המכללה לעודד את הסגל לפרסם בממות אקדמיות בינלאומיות.
- יש לבנות מערך הדרכה ותמיכה למרצים שמעוניינים בהתפתחות מקצועית מחקרית.

- על המכללה לגייס חוקר מומחה אשר ילווה את הסגל בפעילות מחקרית.

המלצות רצויות:

- מומלץ לאתר מקורות למימון מחקרים עבור הסגל.
- חשוב להכשיר את הסגל בכתיבת הצעות מחקר חיצוניות לצורך קבלת תקציבי מחקר נוספים.

פרק 4 : סיכום והמלצות

חברי ועדת ההערכה התרשמו מהנהלת המכללה והסגל האקדמי ומרצונם לקדם את כלל המרצים והסטודנטים בחינוך המיוחד. מתוך הדיונים שהתבצעו עם נציגי המכללה עלה בבירור כי תהליך ההערכה תרם לשיפור עבודת הצוות והראיה של התוכנית מנקודת מבט חדשה. הסוגיות המרכזיות שעלו בדיון משותף מאורגנות ומוצגות לפי נקודות חוזק ונקודות לחיזוק.

נקודות חוזק:

- ❖ יש התאמה תרבותית של התוכנית לאוכלוסיית הלומדים ולבתי הספר בהם יעבדו.
- ❖ במכללה משתמשים בשפה ערבית תקינה ומקצועית.
- ❖ המכללה מקיימת קשרים בינלאומיים לקידום תוכניות ההכשרה של הסטודנטים.
- ❖ תשתיות המכללה מתקדמות ומשתפרות כדוגמת חדר אורקולי וחדר סימולציה.
- ❖ תשתיות המכללה לאבחון ילדים עם צרכים מיוחדים מאפשרות פיתוח קשרים עם הקהילה בסביבה, ויש להמשיך ולחזק קשרים אלה.

נקודות לחיזוק:

- ❖ על תכנית הלימודים בפועל לבטא את חזון החוג. נדרש להקפיד על התאמה בין חזון החוג לבין הקורסים הנלמדים.
- ❖ עדכון הסילבוסים מבחינת התכנים והמקורות.
- ❖ הוספת קורסים שחסרים (בעיקר בתחום הלקויות המורכבות, עבודת צוות ולקויות רגשיות).
- ❖ נדרש פיתוח תוכניות לשיפור מיומנויות הלמידה והתקשורת בשפה העברית.
- ❖ יש לקדם את הסגל האקדמי מבחינת פרסומים בבמות אקדמיות שפיטות.
- ❖ מומלץ ללמד קורסים המתייחסים להכלה והשתלבות, ניהול כיתה ותפקיד המורה בכיתה בכל המסלולים ובהקשר לכל ההתמחויות בחינוך המיוחד.
- ❖ שילוב של מגוון דרכי הוראה חדשניות במהלך ההכשרה במכללה ובהתנסות בשטח.
- ❖ יש לפעול להרחבת מגוון הסטודנטים והמרצים במכללה.

המלצות הכרחיות:

- על ההנהלה לקדם תהליכי מחקר ופרסום בקרב כלל המרצים במכללה.
- יש לגייס אנשי סגל בחינוך מיוחד, אשר תחום התמחותם תואם לנושאי ההוראה.
- על ראש התכנית לחינוך מיוחד לבנות תכנית אסטרטגית רב שנתית לשילוב מרצים חדשים בתכנית, על מנת להתארגן לעתיד
- על המכללה לבנות תוכנית אסטרטגית מסודרת לעידוד מחקר ופרסום בקרב הסגל האקדמי.

- על המכללה לבנות תוכנית מערכתית לקידום ההכלה של סטודנטים ומרצים בעלי צרכים מיוחדים.
- יש לפעול להתאמת תהליכי ההכשרה והאוכלוסיות איתם מתנסים הסטודנטים לצרכי השטח.
- על המכללה לשלב את הסטודנטים יותר במרכז הסימולציות ובחדר האורקולי במהלך כל שנות הלימוד.
- על סגל התכנית לאחד את כתיבת הסילבוסים ולעדכן המקורות.
- על המכללה לבדוק מדוע ישנה התפלגות ציונים גבוהים במיוחד ולפעול לשנות זאת.
- יש לשפר את מיומנויות הלמידה והתקשורת בשפה העברית, במיוחד לאור העובדה שחלק מהבוגרים משתלבים בבתי ספר דוברי עברית.
- יש להוסיף קורסים תיאורטיים בתחומי הלקויות הקשות ובעיות רגשיות.
- יש להוסיף קורסים בנושא של התמודדות עם קשיי התנהגות.
- יש לפתח תוכניות שיתאימו גם לסטודנטים שלא לומדים במסגרת תוכנית רג"ב.
- על המכללה לשקול לשלב קורס והתנסות של עבודה עם ההורים ועבודת צוות עם ההורים.
- על המכללה להגדיר קריטריונים ל"בתי ספר איכותיים" איתם עובדים ובמקביל למצוא דרכים לשפר את בתי הספר הנחשבים "פחות איכותיים".
- יש לפתח מחוון ברור לפיו ידעו הסטודנטים כיצד מעריכים אותם ומה המשמעות של "אי התאמה".
- במסגרת ההתנסות המעשית יש לשלב את הנלמד בקורסים העיוניים על מנת ליצור קשר בין התיאוריה לפרקטיקה.
- יש להתאים את תכני הלימוד לאוכלוסיית החינוך המיוחד.
- יש לשלב דרכי הוראה חדשניות בכל מסגרות החינוך המיוחד.
- יש לחזק את הקשר בין הקורסים התיאורטיים לצרכים בשטח.
- יש לחזק את מיומנויות התקשורת של הסטודנטים בשפה העברית, במיוחד לאור העובדה שחלקם משתלבים בבתי ספר דוברי עברית.
- יש לבדוק בקפדנות את תכנית הלימודים ולבחון היכן ניתן לשלב קורסים בנושאי האומנויות, תרפיות, מוזיקה ופסיכולוגיה התפתחותית.
- על המכללה לדאוג ליצור מנגנון מסודר לקשר עם בוגרים.
- יש לדאוג שהסטודנטים שלומדים בתוכנית רג"ב יהיו מעורבים בקהילות מהן הם באים ולא רק במסגרת המכללה.
- יש לחזק את הקשר בין הקורסים התיאורטיים לצרכים בשטח.
- יש לחזק את מיומנויות התקשורת של הסטודנטים בשפה העברית, במיוחד לאור העובדה שחלקם משתלבים בבתי ספר דוברי עברית.

- יש לבדוק בקפדנות את תכנית הלימודים ולבחון היכן ניתן לשלב קורסים בנושאי האומנויות, תרפיות, מוזיקה ופסיכולוגיה התפתחותית.
- על המכללה לדאוג ליצור מנגנון מסודר לקשר עם בוגרים.
- יש לדאוג שהסטודנטים שלומדים בתוכנית רג"ב יהיו מעורבים בקהילות מהן הם באים ולא רק במסגרת המכללה.
- חשוב לאפשר לכלל הסטודנטים, בכל שנות הלימוד, להתנסות במרכז הטכנולוגיה החדשנית.
- כדאי לשלב את השימוש בטכנולוגיות הרבות בכל הקורסים הנלמדים.
- על המכללה לעודד את הסגל לפרסם בממות אקדמיות בינלאומיות.
- יש לבנות מערך הדרכה ותמיכה למרצים שמעוניינים בהתפתחות מקצועית מחקרית.
- על המכללה לגייס חוקר מומחה אשר ילווה את הסגל בפעילות מחקרית.

המלצות רצויות:

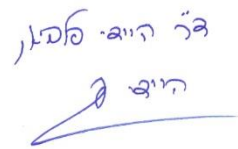
- יש לפתח דרכים לשילוב הבוגרות בהוראה, גם לאחר שנישאו.
- מומלץ לפתח תהליכי מחקר משותפים במסגרת הקשרים עם מוסדות בחו"ל.
- מומלץ לפתח תוכניות הדרכה עבור מרצים המעוניינים להתקדם בתחום המחקרי.
- על שיתוף הפעולה בין המרצים למדריכים הפדגוגים לבוא לידי ביטוי גם בסילבוסים ובתהליכי ההוראה.
- יש לשקול לפתח קורסים בנושא של הכלה והשתלבות.
- להוסיף קורסים בנושא של PLC (Professional Learning Communities), בנושא חשיבה יצירתית, רב תרבותית, ליווי קבוצות קטנות בעבודה המעשית ובהדרכה מעשית, מרחבי למידה מעניינים, קורס על צוות רב מקצועי ופרא רפואי.
- מומלץ לשלב קורס או תכנים בנושא רגשי חברתי SEL.
- כדאי לאפשר התמחויות והתנסויות החל מהשנה הראשונה.
- מומלץ לפתח קורסים שחושפים את הסטודנטים לתחומי הטיפול השונים.
- על ראשי התכנית לפתח רציונל מובנה, המבוסס על קורסי הלימוד המכללה, בנוגע לתהליך ההכשרה המעשית: באיזו מסגרת הוראה ועם אילו לקויות מתנסים בכל שנת לימוד וכן הלאה.
- מומלץ לשלב מרצים בתהליכי הצפייה בשטח על מנת שיוכלו במהלך ההוראה לקשר לצרכים בבתי הספר לחינוך מיוחד.
- מומלץ לתכנן דרכי תמיכה בסטודנטיות לאחר לידה על מנת שלא יעזבו את הלימודים.
- כדאי לתכנן מפגשים הן בחדר הסימולציות והן בחדר האורקולי לאורך כל תקופת הלימודים.
- מומלץ לשלב את מרכז האבחון כחלק מתהליכי בניית תוכניות הלימודים האינדיבידואליות לתלמידים בבתי הספר.
- מומלץ לאתר מקורות למימון מחקרים עבור הסגל.

- חשוב להכשיר את הסגל בכתיבת הצעות מחקר חיצוניות לצורך קבלת תקציבי מחקר נוספים.

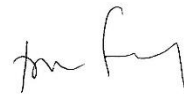
חתימות:

פרופ' טלי הימן

ד"ר היידי פלביאן

פרופ' תומס גומפל

נספח 1:

שעות	הגורם עמו נפגשים	שמות המשתתפים
9:30-10:10	מפגש פתיחה: הנהלת המוסד (ללא ראש החוג)	פרופ' פייסל עזאיזה, נשיא פרופ' מחמוד חליל, רקטור ד"ר מוחמד אבדאח, דיקן אקדמי פרופ' יאסר עואד, סגן נשיא למחקר ד"ר לינא בולוס, ראש יחידת הערכה, איכות ומצוינות ד"ר וליד דלאשה, ראש היחידה לכניסה להוראה ותוכנית M.Teach.
10:10-10:50	ראש הפקולטה/ המסלול	ד"ר מהא ארסלאן, ראש החוג לחינוך מיוחד (הנכנסת) פרופ' היתאם טאהא, ראש תכנית תואר שני בלקויות למידה וראש החוג לחינוך מיוחד (היוצא)
10:50-11:00 - הפסקה		
11:00-12:00	סגל ליבתי המלמד בתכנית ומדריכים פדגוגיים	ד"ר איהאב זבידאת ד"ר גוביר טרביה ד"ר עביר מטר ד"ר דיאא גנאיים ד"ר עולא דכואר מר יזיד גנאיים ד"ר עביר מטר ד"ר גוביר טרביה מר יזיד גנאיים
12:00-12:30 - סיור בספרייה והצגת תשתיות ו/או פעילויות ייחודיות של המחלקה		
12:30-13:00	ארוחת צהריים	פגישה סגורה של הוועדה
13:00-13:30	סטודנטים וסטודנטיות	מלכ סולימאן מהא אסדי ליאן אבו עדבה אליס עאנק מרווה בדארנה זינב עבאבסה אבתיאל חמדאן
13:30-14:00	בוגרים ובוגרות	אסיל ספדי מייסא גבארין ויאם עפאן אסיל חלאילה אחלאם עבד אלקאדר אבתסאל אמארה
14:00-14:30 - הפסקה		
14:30-15:00	מפגש סיכום	הנהלת המוסד והתכנית